

KOOSOLEKU NR 56 PROTOKOLL

Tallinn

10.09.2026

Koosolek toimus Microsoft Teamsi vahendusel.

Algus kell 9.15.

Koosolekut juhatasid Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Ingrid Kullerkann (päevakorrapunktid 1-4) ja aseesimees Airi Mikli (päevakorrapunkt 5).

Protokollis riigi valimisteestuse nõunik Elis Jürgens

Võtsid osa komisjoni liikmed Sirje Kaljumäe, Dilaila Nahkur-Tammiksaar, Teet Raidma ja asendusliige Gert Uihoaed.

Puudus komisjoni liige Olari Koppel.

Lisaks osalesid riigi valimisteestuse nõunikud Katrin Laaniste, Mihkel Pilving, peaspetsialist Leino Mandre ja konsultant Helena Stepanov.

Vaatlejatena osalesid Sulev Švilponis ja Märt Pöder.

Vaatlejad esitlesid end kaamera ja mikrofoni teel.

Komisjon kinnitas päevakorra:

1. Andres Nadel'i pöördumine
2. Kalmer Kiidma pöördumine
3. Arko Okk pöördumine
4. Koit Kranig pöördumine
5. Jooksvad küsimused

1. Andres Nadel'i pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Andres Nadel vaidlustab 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel nn linnukesega märgitud sedeli kandidaadile antud kehtivaks hääleks lugemise. Tema hinnangul saab kehtivaks lugeda üksnes ristiga märgitud sedeli. Ta palub kõik sedelid uuesti kontrollida, nõutele mittevastavad sedelid kehtetuks tunnistada, hääletamistulemus tühistada ja korraldada uus hääletusvoor.

Ingrid Kullerkann palus komisjoni liikmete seisukohti.

Airi Mikli sõnas, et Andres Nadel'i pöördumine puudutab hääletustulemuse kindlakstegemise korda, kuid Vabariigi Presidendi valimise seaduse (VPVS) kohaselt on protesti esitamise õigus üksnes Riigikogu liikmel. Kuna pöörduja ei ole Riigikogu liige, puudub tal selleks õigus ning pöördumist ei tuleks sisuliselt läbi vaadata. Ta lisas, et sooviks siiski laiemalt arutada, kas nn linnuke on käsitatav ristina. VPVS näeb ette, et Riigikogu liige väljendab oma tahet kandidaadi nime taha risti tegemisega, kuid seadus ei täpsusta, mida rist tähendab. Geomeetrias käsitatakse ristuvate sirgetena selliseid lõikuvaid sirgeid, mille vahele jääb täisnurk. Tema hinnangul saab ka nn linnukest mõistlikult käsitleda kahest sirgjoonest moodustuva, lõpetamata ristina, ning kui

protesti oleks esitanud selleks õigustatud isik, oleks komisjon sellise nn linnukese siiski ristiks lugenud. Praegusel juhul aga puudub pöördujal õigus protesti esitada.

Gert Uihoaed nõustus eelkõnelejaga ja oli seisukohal jätta pöördumine läbi vaatamata.

Dilaila Nahkur-Tammiksaar nõustus eelkõnelejatega ja sõnas, et kuigi pöördumine on pealkirjastatud valimiskaebusena, nimetab VPVS sellist pöördumist protestiks ning pöörduja nõue on selgelt sõnastatud. Nn linnukesi on ka varasemalt ristina loetud. Kahtlust tahte selguses tekitaks pigem näiteks küsimärk lahtris, mitte nn linnuke. Komisjon vaatas kõnealuse sedeli kohapeal üle ja leidis üksmeelselt, et hääletaja tahe on üheselt selge. Kuna pöördumise on esitanud isik, kellel puudub selleks õigus, jääb pöördumine läbi vaatamata.

Teet Raidma hinnangul on nn linnuke ristina käsitatav, kasvõi pooliku ristina – nii nagu igapäevaelus loetakse ristiks tehtud nn linnukest sooviavaldustel ja muudel dokumentidel, kus nn linnukese tegemise korral avaldust rahuldamata ei jäeta. Komisjoni liikmed vaatasid kõnealuse sedeli ühiselt üle ning kui kellelgi oleks tekkinud kahtlus tahte osas, oleks seda arutatud. Kuna kahtlust ei tekkinud, on valija tahe selge. Ta oli seisukohal jätta pöördumine rahuldamata.

Ingrid Kullerkann sõnas, et meie kultuuriruumis väljendatakse tahet tihti just nn linnukesega. Antud juhul oli sedelil kandidaadi poolt selgelt hääletatud ning enne hääletamist oli põhjalikult selgitatud, et kandidaadi vastu hääletamiseks tuleb tema nime juures olev lahter jätta tühjaks – nii said sellest aru ka need Riigikogu liikmed, kes kandidaadi poolt häält anda ei soovinud. Ta oli seisukohal jätta pöördumine läbi vaatamata.

Konsensusel alusel

otsustati:

võtta vastu Vabariigi Valimiskomisjoni otsus nr 102 „**Andres Nadel** protesti lahendamine“.

2. Kalmer Kiidma pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Kalmer Kiidma tõstatab oma pöördumises küsimusi seoses 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimise korraldamise ja hääletamistulemuse kindlakstegemisega. Muu hulgas puudutab pöördumine lapsega hääletamiskabiinis viibimist, Riigikogu liikmete poolt oma valiku avaldamist, nn linnukesega märgitud hääletamissedeli kehtivaks lugemist ning valimiskasti sulgemist ja teleülekannet. Pöörduja palub neid asjaolusid kontrollida ja anda nende kohta põhjendatud seisukoht.

Ingrid Kullerkann oli seisukohal, et pöördumine ei ole protestina käsitletav, vaid tegu on selgitustaotlusega.

Komisjon oli koosoleku juhatajaga nõus.

Ingrid Kullerkann sõnas, et pöördujale vastatakse Vabariigi Valimiskomisjoni nimel.

3. Arko Oki pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise. Arko Okk leiab, et 2. septembril 2026 toimunud Vabariigi Presidendi valimisel rikuti valimiskasti pitseerimise nõuet, kuna valimiskasti sulgemiseks kasutati kaablivitsa. Ta taotleb valimistulemuse tühistamist, hääletamistulemuse kehtetuks tunnistamist ja uue valimise korraldamist.

Sirje Kaljumäe sõnas, et tema seisukoht on sama, mis oli hr Nadel pöördumise puhul – VPVS on väga üheselt reguleerinud, millised isikud saavad vaidlustada ehk esitada proteste, millisel ajal ja millises vormis. Selliste kaebuste esitamist ei ole ette nähtud. Sisuliselt ei pea seda hakkama lahendama.

Airi Mikli nõustus eelkõnelejaga. Ta märkis, et ülekandest jäi mulje, nagu oleks tegemist kaablivitsaga, kuid tegelikult on tegemist selleks toodetud plommidega, mida on kasutatud igal valimisel.

Gert Uihoaed sõnas, et samu plomme on kasutatud ka Riigikogu juhatuse valimisel ja pika perioodi jooksul. Pitseerimise viis on pikka aega kasutusel olnud. Sellel isikul puudub protesti esitamise õigus. Protest tuleb jätta läbi vaatamata.

Dilaila Nahkur-Tammiksaar sõnas, et protest tuleb jätta läbi vaatamata. Seadusest ei loe välja, et pitseerimise viis oleks konkreetset ette kirjutatud. Tehnika ja võimalused muutuvad ajas ning seetõttu ei ole kõik konkreetset välja kirjutatud, kuidas seda tuleks teha.

Teet Raidma sõnas, et protest tuleks jätta läbi vaatamata. Tegemist oli plommiga, millel oli number, ning kõik said selles veenduda. Valimiskast ei väljunud avalikust ruumist ega tähelepanu alt.

Ingrid Kullerkann nõustus eelkõnelejatega – protest tuleb jätta läbi vaatamata ning sisuliselt oli samuti kõik kontrollitud ja õige.

Konsensusel alusel

otsustati:

võtta vastu Vabariigi Valimiskomisjoni otsus nr 103 „**Arko Oki protesti lahendamine**“.

4. Koit Kranigi pöördumine

Ingrid Kullerkann kandis ette pöördumise sisu. Koit Kranig leiab, et Vabariigi Presidendi valimisel loeti kehtivaks hääletamissedeleid, millele oli risti asemel märgitud nn linnuke, ning leiab, et selliste sedelite kehtivaks lugemine rikub seadust. Pöörduja märgib, et soovib avaldada protesti valimisreeglite rikkumise kohta.

Airi Mikli sõnas, et pöördumise sisu on ehk sarnane eelnevate pöördumistega – kui lähtuda sellest, kas esitatud on konkreetseid taotlusi, siis neid pöördumisest ei leia, vaid on avaldatud üksnes protest. Ta leidis, et pöördujale võiks selgitusi anda, kuna pöördujale on jäänud mulje, nagu oleks mittetäielike ristidega sedeleid olnud hulgaliselt. Ta tegi ettepaneku selgitada olukorda ja anda teada, et mittetäieliku ristiga sedeleid oli tegelikult üks.

Komisjoni liikmed olid ettepanekuga nõus.

5. Jooksvad küsimused

Ingrid Kullerkann lahkus koosolekult.

Koosolekut juhatas komisjoni aseesimees Airi Mikli.

5.1 Mehhiko konverents

Airi Mikli andis ülevaate Mehhiko Riikliku Valimisinstituudi (INE) kutsest komisjoni esimehele, et osaleda 23.–25. septembril 2026 Mehhikos toimuval tippkohtumisel „*2026 Summit: Resilience, Cooperation, and Integrity – Elections in the 21st Century*“. Üritusel käsitletakse valimissüsteemide vastupanuvõimet, koostööd ja valimiste usaldusväärsust. Korraldaja katab ühe osaleja majutuse, toitlustuse ja kohapealse transpordi kulud 22.–26. septembrini.

Konsensusel alusel komisjon

otsustas:

lähetada Vabariigi Valimiskomisjoni esimees Ingrid Kullerkann 22.-27. septembril 2026 Mehhiko Ühendriikidesse. Teha ettepanek tasuda riigi valimisteenistuse eelarvest sõidukulud 100%, reisikindlustuse kulud 100%, päevarahad 80%, kohapealsed mobiili ja interneti kulud 100% ning vajadusel muud sõidukulud ja kohalikud maksud 100%.

5.2 Euroopa Parlamendi erikomisjoni arutelu

Airi Mikli andis ülevaate, et Euroopa Parlamendi demokraatiakilbi erikomisjon (EUDS) on kutsunud komisjoni esimehe osalema 29. septembril 2026 Brüsselis Euroopa Parlamendis toimuval arutelul „*Good practices and ongoing initiatives on electoral resilience and integrity*“, mis toimub Parliamentary Democracy Forumi raames. Komisjoni esimeest on palutud tutvustama Eesti kogemust ja häid praktikaid.

Konsensuse alusel komisjon

otsustas:

lähetada Vabariigi Valimiskomisjoni esimees 28.-29. septembril 2026 Ingrid Kullerkann Belgia Kuningriiki. Teha ettepanek tasuda riigi valimisteenistuse eelarvest sõidukulud 100%, majutuskulud 100%, reisikindlustuse kulud 100%, päevarahad 100% ning muud sõidukulud ja kohalikud maksud 100%.

Koosolek lõppes kell 9.46.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ingrid Kullerkann
Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Airi Mikli
Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Elis Jürgens
Protokollija